

Nehéz–Posony István

Székházkezelések

„Ha az én ingatlanomat valaki más úgy használja szívességből, hogy megtiltom neki annak bérbeadását vagy más hasznosítását, s ő mégis pénzért üzlettel velem, magától értetődik, hogy követelem rajta a beszédett hasznot...”

sokkal nagyobb az ingatlanok forgalmi értéke, nyilvánvaló, hogy a beszédett díjak is évente több tízmillióra rúgnak. De az átmeneti törvény nem szabott szankciókat arra az esetre, ha a tilalmat valaki megszegi, ezért a KVSZ sem tudja behajtani pénzt a szocialista párt. Az MSZP ügyvezető alelnöke nem is vitatta a dolgok ilyen állását, csupán annyit mondott: szükség anyagi helyzetükre tekintettel nincs abban semmi helytelen, ha ők is kihasználják a joghézagokat.

Végül is mi itt a (jog)hézag? Mulatságos, de több törvény is rendelkezik egy olyan jogról, ami nincs is. A „kezelői jogot” ugyanis a polgári törvénykönyv nem ismeri (A Polgári Törvénykönyv Magyarazata 472. oldal). Ezzel szemben az 1987-es földtörvény rendelkezett róla elsőként, leszögezve, hogy a kezelőt a tulajdonossal azonos jogok illetik. E törvényt azonban felváltotta egy 1994-ben hozott új jogszabály, amely már nem bíbelődik fogalom meghatározással, így nem tudni pontosan, mit is vont meg a pártoktól a 90-es átmeneti törvény. Ha amolyan dogmatikus jogászféjjel gondolkodunk, fel kell tennünk a kérdést, mi is a tulajdonjog tartalma? Az egyetemi vizgán erre azt kell felelni: a rendelkezés, a birtoklás, a használat és a hasznok szedésének joga. Az állam – mint tulajdonos – viszont nem

megfogható, nem azonosítható, azért találták ki annak idején, a létező szocializmus idején a „kezelői jogot”, hogy ne kelljen minden pénzlicsáré városzéli házacskával magának a pénzügyminiszternek foglalkoznia. Mert egyébként a polgári jogviszonyokban az államot ő képviseli (Ptk. 27. szakasz).

No már most. Azt mondja az Állami Számvevőszék az ügyről (és a sajtó is azt visszhangozza), hogy az átmeneti törvény nem szankcionálja, ha valamegy szerv a benne foglalt tilalmat áthágja. Én meg úgy gondolom, nem is szükséges, hogy az a törvény rendelkezze ilyesméről. A szankciók ugyanis ott vannak, ahol lenniük kell: a polgári törvénykönyvben. Az érthetőség kedvéért nézzük egy perre a kérdést egy magántulajdonos szemével. Ha az én ingatlanomat valaki más úgy használja szívességből, hogy megtiltom neki annak bérbeadását vagy más hasznosítását, s ő mégis pénzért üzlettel velem, magától értetődik, hogy követelem rajta a beszédett hasznot, s még ki is rúgom a házból, míhelt tehetem. E „szankciókat” a törvény biztosítja a tulajdonos számára a „jogalap nélküli gazdagodás” (Ptk. 361. szakasz) vagy akár a kártérítés (Ptk. 339. szakasz) szabályai szerint.

Csakhogy – mint tudjuk – az állam rossz tulajdonos. Nem cselekszi meg mindazokat a magától értetődő dolgokat, amiket bármely magántulajdonos habozás nélkül megcselené. Például pert indítana az ingatlan kiürítésére. Kártérítést követelne. Az értékesítésért perelné a használót. Mindezt megtehetné az állam is, hiszen az alkotmány a tulajdonosokat egyformán kezeli. S ha már létezne az a hivatal, amely erre való, és amelynek létrehozását még 1991-ben a törvény el is rendelte, a Kincstári Jogügyi Igazgatóság, annak bizony kötelessége is volna a jogérvényesítés. De addig vajon kinek lenne kötelessége a tulajdonosi jogokkal élni?

A törvény szerint a pénzügyminiszternek. Annak az embernek, aki egy országotól várja el, hogy takarékos legyen minden fillérrrel. Aki megszorító csomaggal próbálja az állami pénzügyek egyensúlyát elérni. Kíváncsi vagyok, indít-e pert a kormányzó párt ellen?

Úgy látszik, a rendszerváltozást követő mindegyik parlamenti ciklus kitermeli a hazai székházbotrányát. Lehet, hogy a honi gazdaság több éve folyó mélyrepülése az oka, hiszen más igazi érték nemigen kerül elő: aranyat éré részvényeket, zseniális találmányok, világiaci sikervál-

lalkozások – ha fellelhetők is – bizonyosan nem a hazai politikai pártok tulajdonában vannak. A szegényes hazai körülmények közt tehát azzal üzletel, manipulál mindegyik párt, amije még akad: ingatlan.

Kilencvenháromban a Fidesz és az MDF mutatót be egy olyan trükköt, amely jogilag támadhatatlan volt, mégis sértette sokak jó ízlését, sőt egyesek olyan politikai fejleményeket jósoltak belőle, amelyek – noha a későbbi események igazolták – magából az esetből igazán nem voltak előre láthatók (pl. a Fidesz jobbra tolódása, szövetezése az MDF-fel).

Mostanában az MSZP székházügyét emlegeti az írott és elektronikus sajtó: nevezetesen, hogy 360 ingatlanának jelentős részét jogosulatlanul adta bérebe, s ezzel az állami költségvetés több tízmillióssal károsította a nagyobbik kormányzó párt. Buzgó újságírók kiderítették, hogy egy 1990-ben hozott és átmenetinek szánt törvény megszüntette a társadalmi szervezetek „kezelői jogát” az állami ingatlanokon, s helyettük a Kincstári Vagyonkezelő Szervezetet jelölték ki kezelőként. A birtokban levő társadalmi szervezeteknek pedig ingyenes használatot engedélyezett azzal a megszorítással, hogy a használók e jogukat nem adhatják át másnak, még ingyen sem. Ezt a tilalmat szegte volna meg az MSZP azáltal, hogy épületeibe cégeket, magánszemélyeket, vállalkozásokat fogadott be, s töltött különféle jogcímekek (például bűtorhasználat) burkolt bérleti díjakat szedett. Nyilvántartási érteken 21 milliárd forintnyi, valós piaci érteken ennél

Nehéz-Posony István ügyvéd

– Na most szépen elmeséli, miszter, hogy miért pont nálunk, Magyarországon szeretné befektetni a pénzét! (Gyanús, nagyon gyanús)

Lehoczki Károly rajza

Naszódi László

Forradalmakról és választásokról

A színhely a vadnyugat, a szereplők civilizált politikusok. Az utolsó képből egy indián is feltűnik, nehogy valaki véletlenül azt gondolja, hogy Magyarországról van szó.

Amerikában a Republikánus Párt hívei újabban konzervatív forradalomról beszélnek. A mi fiúkunk számára hamisan cseng az összetétel, Petőfi biztosan forogna a sírjában, ha hallaná, de definícióról tényleg nincs értelme vitatkozni. Annál inkább arról, ami mögötته rejlik. A republikánus Nixon-Reagan-Bush sorozat után '92-ben Clintont választották elnöknek. Magyarul úgy mondjuk, hogy bizalmat szavaztak neki. Részavazni és bizalmat szavazni azonban nem ugyanaz. Az Egyesült Államok alapító honatyáknak a legnagyobb dilemmájuk az volt – ami a Függelékbeni Nyilatkozat és az Alkotmány szövegéből egyaránt kitűnik –, hogy hogyan lehet egy kellően gyenge szövetségi államapparátust létrehozni. A polgár nem akart hatóságot állítani maga fölé. Így jött létre az az ellenőrzési rendszer, amely gondosan ügyel arra, hogy törvényhozó, végrehajtó és bírósági szervek egyike se nöhesen a másik kettő fölé. A második világháború után évtizedekig erős honvédelemre voksolt az amerikai nép, hatalmas költségvetést engedélyezett a hadseregnek, de még véletlenül sem tűrt volna egy katonatisztet a hadügyminiszternek megfelelő államtitkári poszt. Azt hiszem, Kennedy elnöknek tanácsolták a kulbai válság idején, hogy kérje ki a tábormunkos véleményét a háború-béke kérdésben, de hagyja figyelmen kívül, mert a katonai vezetők a helyzetét függetlenül tőle a háborút részesítik előnyben.

Washingtonban, a szövetségi törvényhozásban sokáig demokrata többség uralkodott, amely kiegyenlítette a másik pártból kikerülő elnökök hatalmát. Clinton megválasztásával az egyensúly felborult. A republikánusok ráteremtették a vérszegénre: „Baj van, emberek! Elfogadhatatlan állapot, hogy a végrehajtás élén álló elnök és a törvényhozó Kongresszus többsége egyaránt demokrata!” Így indult a konzervatív forradalomnak elnevezett mozgalom. Egyes rádió- és tv-adások pánlhangulatot keltenek, és vég nélkül szapulják az elnököt és pártját. Határárt indult a demokratikus vívmányoknak elkönyvelt szociális juttatások, egészségügyi, oktatási és kultúrpolitika ellen. A harc a jelenlegi költségvetési vitában csicsosodott ki. Az ellenzék a mindig bevált módszerhez folyamodott. Adócsökkentés igérve gyűjt híveket a támogató-gondoskodó szociális politika leépítéséhez. Meg akarják nyírni a korábban humanitáriusnak kiképzett nemzetközi segélyeket is. A „más gondja nem a mi gondunk” nézet egyre népszerűbb az Egyesült Államokban. Ha egy egység vagy ország szegény, az mondható. A következőknek kiszámíthatatlanok – mondhatnánk, de nem mondjuk, mert nagyon is kiszámíthatók. Az elvonások miatt például az általános oktatási szint lezüllik, csak a gazdagok tudnak majd megfelelő képzést biztosítani gyermekeiknek. A társadalom polarizálódik, a feszültségek erőszakba torkoltnak. Az irracionális világ logikája szerint a nyilvánvalóan szörnyű dolgok természetessé és elkerülhetetlenné válnak. A bűnözés térhódítását és a faji zavargások következményeit egyelőre nem kalkulálják bele a „forradalmi” költségvetésbe. Újra helytálló a nyugat-európai közgazdák 60-as évekbeli kritikája: „Az amerikaiaknak az a legnagyobb hibájuk, hogy egysíkúan gondolkodnak. A sokdimenziós világot mindig egyváltozós függvényekkel akarják leírni. Amikor ez csúszdát mond, vesznek egy másik síkbeli vetületet, és lelkes amatőrként addig használják, amíg arról is kiderül, hogy használhatatlan.”

Az adócsökkentés mézesmadzagja bevált. Ugyanaz a nép, amely nemrég demokrata elnökre és többségben demokrata képviselő-testületre voksolt, az időközi választásokon már republikánus képviselőjelölteket támogatott. Az USA-ban csak szórvaosan fordul elő, hogy egy politikai pártot cserél, de idén ez három esetben is megtörtént. Lakóhelyem képviselőjét, az indián származású Nighthorse Campbellt szimpatikus embernek tartottam. Tetszett a kiállása, demagógiától mentes, nyugodt beszédstílusa, liberális beállítottsága. Ő is lovat váltott, és átnyergelt a republikánusokhoz. Az eset azonban nem hasonlítható a Duna-parti parlamenti átütésekhez. Az ügynek van egy lényeges eltérése a hazai gyakorlattól. Amikor a demokraták felhántorgatták Campbellnek, hogy a választási kampányára félmillió dollárt költöttek, amit szeretnének viszontlátni, a pálforduló képviselő jogosnak ítélte a követelést, és megígérte, hogy visszatéríti a ráköltött összeget. Talán állja a szavát, ha ezzel a saját házárt kell megterhelnie. Magyarországon a közösből felhasznált vagyont még soha senki nem szándékozott visszaadni. Egyrészt az elköltött pénz már nem pénz, másrészt egy közhatalomként magánszemélyként nem szokás anyagi felelősségre vonni. Ha egy a felzúdulás az élvért pénz miatt, legfeljebb pótoljuk egy másik közkasszából. De ez most nem ide tartozik. Mint említettem, az eset a vadnyugaton történt, és semmi köze Magyarországhoz.

Naszódi László újságíró (Colorado, USA)